

**RAPORTUL
DE EVALUARE FINALĂ
A PROGRAMULUI DE DEZVOLTARE STRATEGICĂ
AL MINISTERULUI APĂRĂRII PENTRU
ANII 2012-2014**

CHIȘINĂU 2014

CUPRINS:

I.	INTRODUCERE.....	4
II.	PROGRESELE ȘI DEFICIENȚELE MINISTERULUI APĂRĂRII ÎNREGISTRATE CONFORM CELOR ȘAPTE SUBPROGRAME:.....	6
	1.Elaborare a politicilor și managementul în domeniul apărării.....	6
	2.Forțe Terestre.....	12
	3.Forțe Aeriene.....	17
	4.Operațiuni în afara țării.....	18
	5.Comunicații și informatică.....	19
	6.Sprijin Armatei Naționale.....	21
	7.Învățământ superior.....	23
III.	CONCLUZII.....	25

LISTA ABREVIERILOR

AN	Armata Națională
COA	Centrul Operații Aeriene
CID NATO	Centrul de Informare și Documentare
CIPS	Comitetul Interministerial pentru Planificare Strategică
CIMACT	Instrumentul de Coordonare a Managementului Traficului Aerian Civil-Militar
GL	Grup de Lucru
ICAA	Instrumentul de Coordonare a Apărării Aeriene
IPAP	Planul Individual de Acțiuni Republica Moldova-NATO
KFOR	Misiunea de Menținere a Păcii în Kosovo
MA	Ministerul Apărării
MTA	Managementul Traficului Aerian
OCC	Conceptul Capabilităților Operaționale
OSCE	Organizație pentru Securitate și Cooperare în Europa
ONU	Organizația Națiunilor Unite
PDS	Programul de Dezvoltare Strategică al Ministerului Apărării
PSAC	Politica de Securitate și Apărare Comună
PE	Parteneriatul Estic
PARP	Procesul de Revizuire și Planificare a Parteneriatului
PPP	Propunerea de politică publică
PpP	Parteneriatul pentru Pace
PTEC	Comunitatea Centrelor de Instruire și Educație
RE	Raport de evaluare
SHAPE	Comandamentul Suprem Aliat al Forțelor din Europa
RM	Republica Moldova
UE	Uniunea Europeană

I. INTRODUCERE

Raportul de evaluare finală a Programului de Dezvoltare Strategică al Ministerului Apărării pentru anii 2012-2014 (RE PDS MA 2012-2014) include performanțele Ministerului Apărării obținute pe parcursul anilor 2012-2014 în realizarea politicilor sale de apărare, conform priorităților de politici pe termen mediu¹ ce derivă din următoarele documente de politici naționale și sectoriale:

- *Strategia Securității Naționale*
- *Programul de activitate al Guvernului “Integrarea europeană: Libertate, Democrație, Bunăstare” pentru anii 2011 – 2014, și respectiv 2013-2014*
- *Planul Individual de Acțiuni al Parteneriatului Republica Moldova-NATO (IPAP)*
- *Procesul de Revizuire și Planificare a Parteneriatului (PARP)*
- *Planurile anuale de cooperare externă ale Ministerului Apărării și Armatei Naționale*
- *Alte angajamente asumate la nivel național și internațional.*

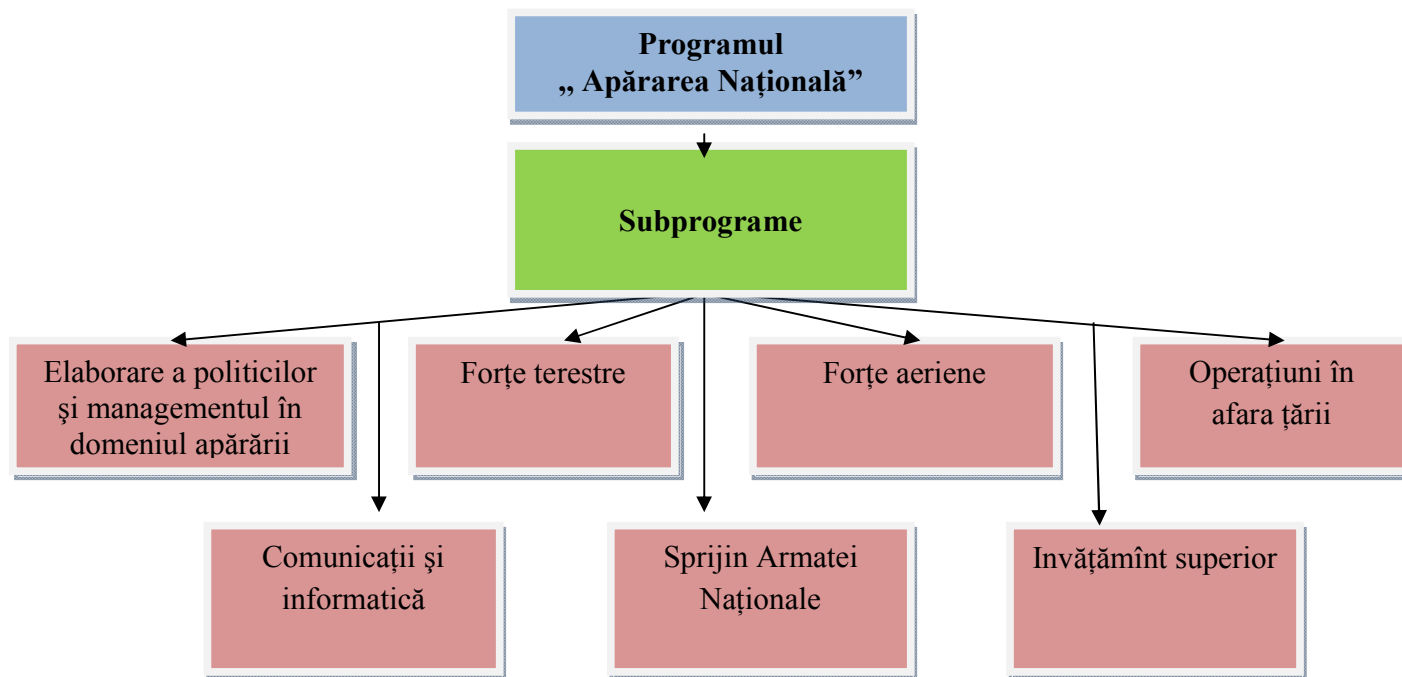
Totodată, RE PDS MA 2012-2014 include procesul de implementare a obiectivelor stabilite în cele șapte subprograme ale *Cadrului de Cheltuieli pe Termen Mediu 2011 – 2014* destinat sectorului „Apărarea Națională”², precum și analiza contribuției generale a instituției apărării, Guvernului Republicii Moldova și a donatorilor externi în realizarea programului dat.

RE PDS MA 2012-2014 are drept scop identificarea nivelului de realizare a obiectivelor stabilite, impactul ca urmare a implementării acestora, schimbările care s-au produs la compartimentul probleme pe care programele sectoriale urmau să le soluționeze, analiza contribuției generale a autorității la implementarea scopului programului (sectorial) prin realizarea obiectivelor PDS, factorii politici, financiari și/sau economici care au determinat procesul realizării/nerealizării și/sau realizării parțiale a obiectivelor, precum și liniile directorii de planificare a apărării stabilite pentru anii 2015-2016. Totodată, acest document pune la dispoziția publicului interesat informații relevante cu privire la acțiunile întreprinse de către Ministerul Apărării în procesul său de reformare instituțională întru dezvoltarea unui sistem de apărare modern și eficient, capabil să asigure securitatea militară a țării și să contribuie la consolidarea stabilității în plan regional și internațional.

¹ Reforma sectorului de apărare întru modernizarea și profesionalizarea Forțelor Armate; Dezvoltarea capacităților Forțelor Armate ale Republicii Moldova întru realizarea misiunilor Constituționale; Participarea Republicii Moldova la eforturile globale, regionale și subregionale de promovare a stabilității și securității internaționale.

² Elaborarea politicilor și managementul în domeniul apărării; Forțe Terestre; Forțe Aeriene; Operațiuni în afara țării; Comunicații și informatică; Sprijin Armatei Naționale; Învățământ superior.

În perioada de raportare, eforturile Ministerului Apărării au fost direcționate spre realizarea programului / subprogramelor, conform Clasificației aprobate prin ordinul Ministerului Finanțelor nr. 32 din 30.03. 2011, după cum urmează:

Pentru realizarea PDS 2012-2014, Ministerul Apărării și-a asumat **22 (douăzeci și două)** de obiective direcționate spre continuarea procesului de reformare a sectorului de apărare în conformitate cu standardele internaționale prin: perfecționarea cadrului normativ și legislativ, precum și a procesului de planificare în domeniul apărării – **3 (trei)**; implementarea instrumentelor de exercitare a controlului civil și democratic asupra forțelor armate - **3(trei)**; modernizarea și profesionalizarea Armatei Naționale -**12 (douăsprezece)**; promovarea participării Republicii Moldova la eforturile internaționale orientate spre gestionarea amenințărilor și provocărilor contemporane – **2 (două)**; dezvoltarea dialogului instituțional cu partenerii naționali și externi pe dimensiunea militară – **2 (două)**.

II. PROGRESELE ȘI DEFICIENȚELE MINISTERULUI APĂRĂRII ÎNREGISTRATE CONFORM CELOR ȘAPTE SUBPROGRAME:

SUBPROGRAMUL I

ELABORARE A POLITICILOR ȘI MANAGEMENTUL ÎN DOMENIUL APĂRĂRII

Pe parcursul anilor 2012-2014, Ministerul Apărării a depus eforturi considerabile în realizarea obiectivelor Subprogramului I, axate pe dezvoltarea sistemului eficient de planificare în vederea asigurării securității naționale, investirea cu putere a acestuia, în funcție de riscurile și amenințările la adresa securității naționale, precum și instrumentele politice disponibile.

Astfel, în contextul dezvoltării cadrului juridic în domeniul apărării, au fost elaborate trei proiecte de documente strategice: **Analiza Strategică a Apărării, Strategia Militară a Republicii Moldova și Codul Militar al Republicii Moldova**, care au fost consultate cu instituțiile naționale abilitate, societatea civilă și cu experți externi din domeniu. Totodată, procesul de finalizare și aprobare a acestora fiind stopat temporar din motivul schimbării situației geopolitice din regiune, precum și a altor momente interne, cum ar fi: modificarea periodică a conținutului, reevaluarea obiectivelor și priorităților, necorelării opțiunile identificate cu resursele alocate etc. Cu toate acestea, în vederea racordării acestor documente la noile cerințe, au fost realizate diverse studii în domeniu în scopul evaluării capabilităților militare existente în raport cu riscurile și amenințările la adresa securității statului, generate de actualul mediu de securitate. Concomitent, a fost evaluat cadrul legal și normativ național existent în domeniul apărării, identificate deficiențele care pot eventual afecta operativitatea și flexibilitatea reacționării Armatei Naționale la situații de criză, precum și revizuite misiunile și sarcinile Armatei Naționale. În baza studiilor realizate, au fost elaborate și aprobate două concepții ce se referă la: (1) *evaluarea și consolidarea pe termen scurt a capabilităților militare ale Armatei Naționale*, (2) *dezvoltarea capabilităților Armatei Naționale pentru perioada 2015 – 2020*, precum și elaborat *Planul de stat de construcție și dezvoltare a capabilităților militare ale Armatei Naționale pentru perioada 2015-2020*. Urmare a celor întreprinse, Ministerul Apărării a stabilit că rezultatele **Analizei Strategice a Apărării** urmează a fi făcute publice în documentul **Cărții Albe** a apărării, un document nou, care va stabili: obiectivele politicii de apărare, măsurile și acțiunile prevăzute pentru îndeplinirea acestora, misiunile și cerințele specifice pentru Forțele Armate, precum și resursele necesare în vederea realizării acestor sarcini. Totodată, acestea fac parte din documentele sectoriale de planificare, având un caracter public, diferit de documentul premergător care este creionat într-un raport clasificat. Cu referire la proiectul **Strategiei Militare a Republicii Moldova**, acesta va fi supus unei noi ajustări conform noilor cerințe, accentul fiind pus pe capitolele ce țin de capabilitățile militare, cerințele și domeniile strategice pentru realizarea capabilităților militare, structura organizatorică de conducere a apărării naționale, mediul de securitate și

altele. Iar ceea ce ține de ultimul proiect și anume **Codul Militar al Republicii Moldova**, prevederile acestuia se vor regăsi în amendamentele care vor fi incluse în cadrul legislativ național existent pe compartimentele ce se referă la apărarea națională, planificarea apărării, protecția socială și statutul militarilor.

Pe parcursul acestor ani, Ministerul Apărării s-a caracterizat printr-o **deschidere maximă către mass-media și societatea civilă**. Iar, acest lucru este confirmat de rezultatele barometrelor de opinie publică din această perioadă, care au continuat să plaseze Armata în topul încrederii cetățenilor. În scopul sensibilizării opiniei publice vizavi de rolul Armatei Naționale, Ministerul Apărării a desfășurat următoarele campanii de informare:

„*Fii alături de armata ta*”, „*Cupa presei 2013*”, „*Mass-media – 24 de ore în Armata Națională*”, „*Armata Națională – 10 de ani de participare în operațiuni de menținere a păcii sub egida ONU*”, „*Armata Națională – 20 de ani de performanță și experiență în spiritul Parteneriatului pentru Pace*”, desfășurat în colaborare cu Centrul de Informare și Documentare privind NATO (CID NATO). Totodată, în comun cu Misiunea OSCE în Republica Moldova a fost organizată „*Campania de informare a opiniei publice privind pericolul munițiilor neexplodate în Republica Moldova*” în vederea informării populației, în special a copiilor despre creșterea gradului de conștientizare a pericolului munițiilor neexplodate, precum și alte activități cum ar fi: *ziua unităților, ziua ușilor deschise, ziua recrutului, ziua diasporei* etc. Adicional, conducerea Ministerului Apărării a participat la dezbateri publice organizate în cadrul emisiunilor radio și TV («*Аргументы и Факты в Молдове*», *Moldova 1, Radio Moldova, PUBLIKA, Radio Vocea Basarabiei, Europa Liberă*), precum și la diverse lecții publice organizate la CID-NATO.

Au fost întreprinse eforturi în vederea promovării inițiativelor Ministerului Apărării prin organizarea ședințelor cu membrii Consiliului Suprem de Securitate și Comisiei Parlamentare pentru Securitate Națională, Apărare și Ordine Publică în scopul informării acestora cu privire la situația actuală a Armatei Naționale și problemele cu care se confruntă Ministerul Apărării în procesul de reformă militară. Totodată, împreună cu partenerii din ONG-uri, au fost organizate dezbateri pe probleme de securitate și apărare, precum și asupra rolului instituției militare în societate, acestea având un impact major asupra sporirii interacțiunii dintre armată și societatea civilă.

În vederea asigurării unui control civil adecvat și eficient asupra sistemului de apărare a fost mărită ponderea funcționarilor publici în aparatul central al MA. Astfel, actualmente, componența acesteia constituie: - 43% funcții prevăzute pentru funcționarii publici; - 57% funcții pentru militar.

Totodată, a fost sporit nivelul participării personalului civil la toate nivelele structurilor de apărare, după cum urmează: conducerea Ministerului Apărării – 100% demnitari publici; consilierii MA – 100% funcționari publici; șefii de direcții – 100% funcționari publici; șefii de secții/servicii – 24% funcționari publici, 76% militari; Specialiști - 39% funcționari publici, 61 % militari. În scopul menținerii performanței profesionale, în perioada vizată, 7

funcționari publici au participat la diverse programe de instruire organizate peste hotarele țării. Totodată, 84 de persoane (2012 – 42, 2013 -12 și 2014 – 30) au beneficiat de cursurile organizate de către Academia de Administrare Publică, care au acoperit mai multe domenii, cum ar fi: resursele umane, elaborarea politicilor, management, administrație publică, managementul tranziției și aspecte de planificare. Ministerul Apărării planifică anual 40 ore de instruire pentru persoanele civile care dețin funcții executive așa cum este stipulat în noul regulament al funcționarului public.

Planificarea apărării reprezintă o altă componentă esențială a politicii de apărare pentru care s-au depus eforturi în acești ani în scopul sporirii capacităților instituționale. O prioritate a Ministerului Apărării pentru perioada vizată, în acest sens, a fost **ajustarea sistemului de planificare al apărării la standardele moderne**, care să permită identificarea alternativelor optime pentru îndeplinirea misiunilor Armatei Naționale, precum și susținerea acestora cu resurse. Astfel, în anul 2012 Ministerul Apărării: (1) a stabilit cadrul legal pentru implementarea unui nou sistem de planificare a apărării (PPBS, 2007), (2) a elaborat bugetul apărării pe baza celor șapte programe majore, (3) a instruit personal militar și civil implicat în planificarea apărării, (4) a desfășurat ateliere de lucru de comun cu experții străini în vederea implementării obiectivului G0002 „*Proceduri de planificare în domeniul apărării*” din cadrul *Procesului de Planificare și Analiză a Parteneriatului (PARP)*, precum și p.2.2. „*Instituirea unui cadru de planificare a apărării*” din cadrul *Planului Individual de Acțiuni al Parteneriatului (IPAP) RM-NATO*.

Pentru a oferi o claritate în ceea ce privește succesiunea și algoritmul de elaborare a documentelor de planificare în domeniul apărării, în perioada 2013-2014 au fost elaborate *Metodologia cu privire la planificarea apărării și Liniile directorii cu privire la planificarea apărării pentru anii 2014-2015*, care trasează prioritățile de activitate și finanțare ale Armatei Naționale pentru anul 2015, precum și stabilește perspectivele de dezvoltare a acesteia pentru anul 2016.

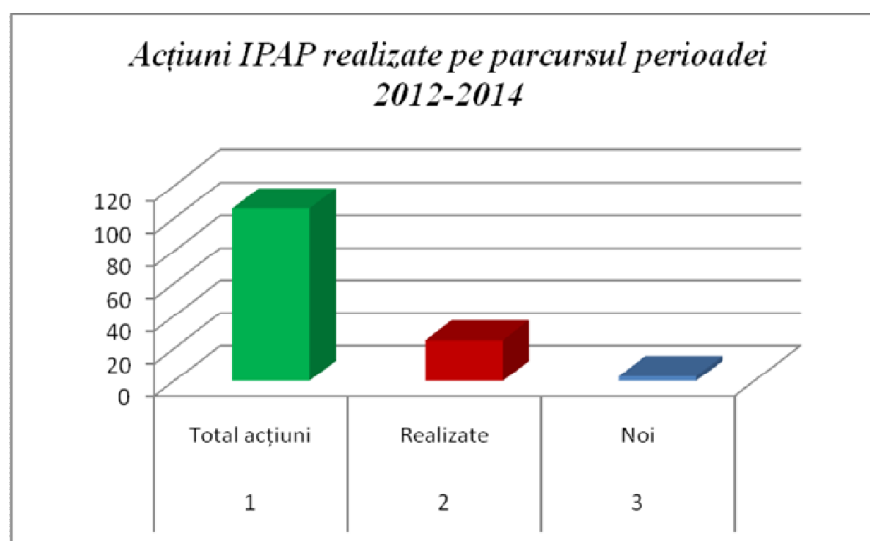
Un alt obiectiv al Ministerului Apărării care a fost realizat în totalitate ține de **consolidarea cooperării internaționale**. Pornind de la dezideratul național de transformare a Republicii Moldova din consumator în furnizor de securitate, acțiunile Ministerului Apărării au fost îndreptate spre dezvoltarea relațiilor de cooperare cu structurile similare ale altor state, stabilirea noilor parteneriate și participarea activă la diverse inițiative naționale și internaționale. Pe parcursul perioadei de referință, Ministerul Apărării și-a dezvoltat și consolidat relațiile de parteneriat cu organizațiile internaționale **UE, NATO, OSCE**, precum și statele membre ale acestora, prin extinderea cadrului juridic de cooperare în diverse domenii de interes reciproc, urmare a căruia au fost semnate circa **22** tratate internaționale.

a) Dezvoltarea relațiilor de parteneriat cu Uniunea Europeană (UE) în cadrul **Politicii de Securitate și Apărare Comună** a început din momentul încheierii în luna decembrie 2012 a instrumentului juridic de cooperare între RM și UE. Grație acestui acord și urmare a solicitărilor insistente ale Ministerului Apărării în Programul de Lucru al Platformei

Parteneriatului Estic (PE) nr. 1 „Democrație, Bună guvernare și Stabilitate” pentru anii 2014-2017, aprobat la 17 octombrie 2013, a fost introdus un Panel nou denumit **„Cooperarea în cadrul Politicii de Securitate și Apărare Comună (PSAC) și Politicii Europene de Securitate Comună (PESC).**

Începând cu anul 2013, Ministerul Apărării participă activ la inițiativele panelului respectiv, destinat sporirii participării contingentului național la misiunile și operațiunile de menținere a păcii și de gestionare a crizelor, dezvoltării capacităților necesare în domeniu, impulsivării reformelor în sectorul de securitate și apărare, precum și consolidării cooperării în domeniul securității internaționale. Totodată, prin prisma acestui panel, Ministerul Apărării are posibilitatea de a-și spori imaginea pe arena europeană, în calitate de partener de încredere, de a fi parte la diverse instrumente/activități ce țin de asigurarea securității în zona UE, de a stabili, dezvolta și consolida relațiile de cooperare cu instituțiile similare ale statelor UE și PE în diverse domenii de activitate de interes comun prin diseminarea cunoștințelor, celor mai bune practici, etc. Semnarea cadrului juridic de asociere cu Uniunea Europeană, în particular ce vizează cooperarea în domeniul PSAC, denotă faptul că Republica Moldova este percepută de comunitatea europeană drept un partener de încredere în asigurarea securității internaționale, gestionării situațiilor de criză, stabilității regionale, dezarmării, non-proliferării etc. Un aspect important în cooperarea cu UE în domeniul PSAC este oferirea asistenței consultative Republicii Moldova prin detașarea unui număr de consilieri UE de nivel înalt în instituțiile-cheie. Astfel, Ministerul Apărării este asistat în domeniul reformei sectorului de securitate și apărare de către dl Alexander REUTER, consilier al UE desemnat de către Guvernul Suediei. Activitatea consilierului se desfășoară în baza unui calendar al activităților, coordonat cu ministrul apărării și aprobat de reprezentanții Serviciului European de Asistență Externă.

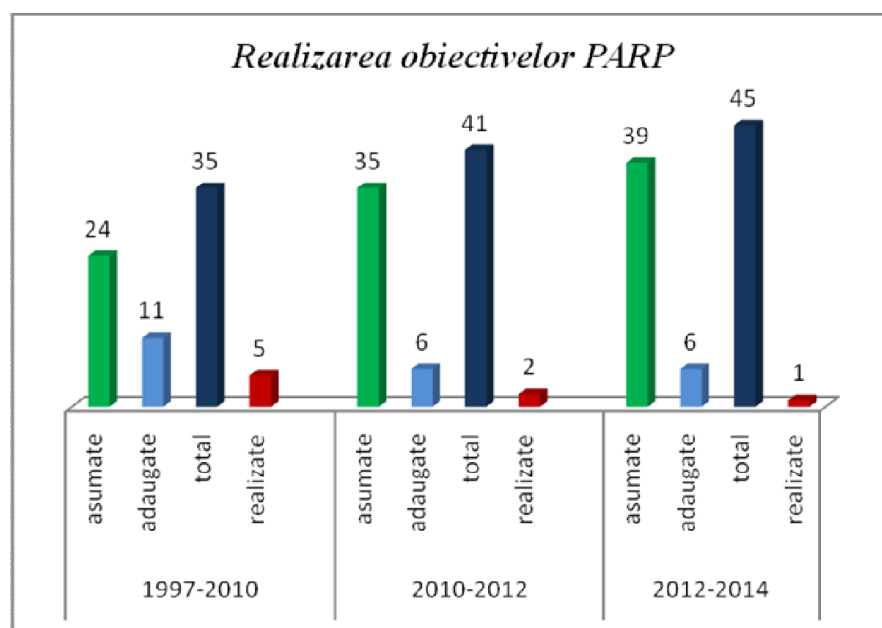
b) Un segment aparte în edificarea și consolidarea cooperării la nivel internațional este relația **Republica Moldova-NATO** prin prisma implementării **Planului Individual de Acțiuni al Parteneriatului (IPAP) RM-NATO**, aprobat în 2006, ulterior actualizat în 2010. Ultima evaluare IPAP a avut loc în perioada mai–iunie 2013, în rezultatul căreia s-a constatat că majoritatea acțiunilor care au venit și au fost sprijinite financiar din surse externe în marea lor parte au fost îndeplinite, iar celelalte la care Republica Moldova a trebuit să aloce un suport mai substanțial, înregistrăm rezerve. Astfel, pentru perioada 2010-2014, din **106** acțiuni asumate – **25** au fost complet realizate. Evoluția implementării obiectivelor IPAP în anii 2012-2014 sunt prezentate în *Tabelul 1*.

Tabelul 1: Realizarea obiectivelor IPAP

În scopul dezvoltării ariilor de cooperare în domeniu, a fost elaborat un nou IPAP pentru anii 2014-2016 în care au fost incluse trei obiective noi ce se referă la: *consolidarea capacităților naționale în domeniul securității și apărării cibernetice, consolidarea integrității în sectorul de apărare și securitate, dezvoltarea capacităților interne în implementarea Rezoluției Consiliului de Securitate al ONU 1325 privind rolul femeilor în asigurarea păcii și securității*, precum și identificate câteva priorități de cooperare pentru următorii doi ani axate pe susținerea procesului de reformare a organelor securității statului, inclusiv aplicarea transparenței și responsabilității, consolidarea interoperabilității, îmbunătățirea activităților în domeniul diplomației publice, precum și securitatea și apărarea cibernetică.

În paralel cu IPAP, Ministerul Apărării și-a focusat atenția și asupra implementării **obiectivelor de Parteneriat, asumate în cadrul Procesului de Revizuire și Planificare a Parteneriatului (PARP)**. Astfel, pe parcursul ultimilor ani, implementarea obiectivelor PARP, a fost condiționată în mare măsură de evoluțiile politico-economice din țară. Luând în considerație că activitățile PARP sunt planificate în ciclu bianual și au un caracter atât bilateral, cât și multinațional, este dificil de determinat finalitatea obiectivelor de parteneriat asumate, datorită faptului că procesul PARP este complicat și continuu, dar obiectivele se intersectează reciproc fiind în același timp ca generator sau ca blocaj pentru implementarea acestora. Ultima evaluare PARP a fost realizată de experții NATO în perioada 2-4 aprilie 2014, în cadrul căreia a fost pus în discuție Raportul final "PARP PARTNERSHIP GOALS 2014" al Republicii Moldova. Acest document include 48 de obiective (dintre care 4 obiective sunt noi): 22 generale, 8 terestre, 4 aeriene. Dintre acestea: 5 din ele aparțin Departamentului Poliției de Frontieră, 7 - Departamentului trupelor de carabinieri și 2 obiective – Serviciului Informații și Securitate. Prin urmare, Armatei Naționale îi revin 34 de obiective. Evoluția asumării și implementării obiectivelor de parteneriat sunt prezentate în *Tabelul 2*.

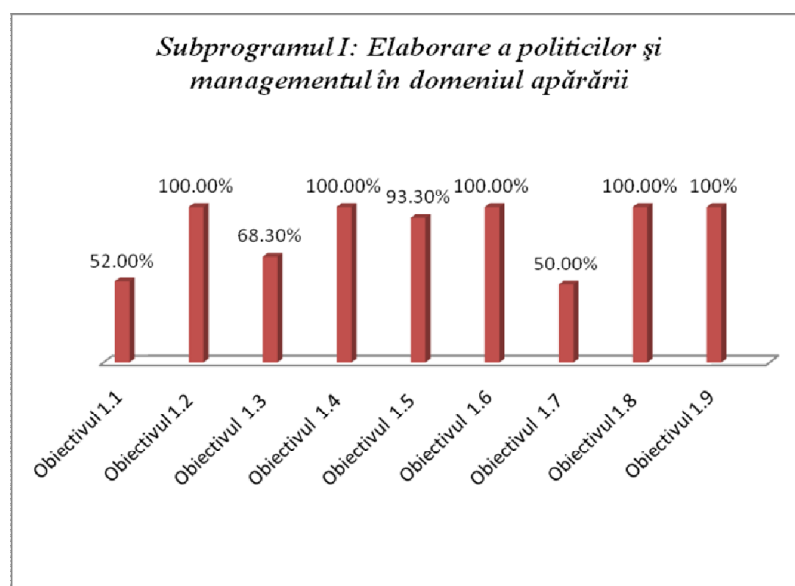
Tabelul 2: Realizarea obiectivelor PARP

Totodată, în contextul dezvoltării ariilor de cooperare cu NATO, Republica Moldova a fost invitată să adere la inițiativele „**Platforma de Interoperabilitate**” și „**Consolidarea Capacităților de Apărare**”, lansate de Alianță în cadrul Summit-ului NATO din Țara Galilor, eveniment cu semnificație istorică atât pentru cronologia instituțională, cât și națională, având în vedere participarea în premieră a ministrului apărării.

c) Cu referință la cooperarea cu **Misiunea OSCE în Republica Moldova**, pe parcursul acestor ani, Ministerul Apărării a beneficiat de diverse granturi destinate proiectelor de recalificare a personalului militar, de sporire a capacităților Armatei Naționale în domeniul stocării și păstrării munițiilor, precum și distrugerii diferitor categorii de muniții cu caracter periculos. Totodată, o practică nouă inițiată de comun cu Misiunea OSCE a fost implementarea atât în Armata Națională, cât și pe întreg teritoriul țării a diverse proiecte cu caracter social și economic.

d) Un alt partener de dezvoltare cu care Ministerul Apărării are stabilite relații strânse de cooperare este **Guvernul SUA**. Pe parcursul anilor 2012-2014, asistența partenerilor americani a fost direcționată spre implementarea proiectelor și programelor destinate sectorului de apărare, în special ce ține de educație și instruire militară, achiziționarea mijloacelor tehnico-materiale, desfășurarea lucrărilor de restaurare a tehnicii militare pentru sporirea capacităților de menținere a păcii, reconstrucția infrastructurii de instruire, asigurarea cu echipament a instituțiilor medicale ale Armatei Naționale și multe altele.

În concluzie, urmare a analizei gradului de implementare a obiectivelor din Subprogramul I, putem constata că 5 (cinci) din ele au fost realizate la **100%**, iar celelalte 4 (patru) au fost realizate parțial în medie formând **65.9%**

SUBPROGRAMUL II FORȚE TERESTRE

Pe parcursul anilor 2012-2014, Ministerul Apărării a întreprins acțiunile necesare în realizarea celor **6 (șase)** obiective celui de-al doilea subprogram, direcționate spre instruirea, restructurarea și modernizarea trupelor prin diverse metode în vederea îndeplinirii misiunilor conform destinației. Armata Națională, încă de la constituirea sa, traversează un anevoios proces de reformă, care se exprimă printr-o continuă reorganizare și modernizare, în strânsă corelație cu evoluțiile cadrului strategic național și în limita resurselor disponibile pentru apărarea națională. Unul din obiectivele centrale care a stat în fața Ministerului Apărării în perioada supusă evaluării (2012-2014) a fost cel de **continuare a restructurării instituției militare**. Pentru a avea succes în acest demers, Ministerul Apărării a inițiat procesul de efectuare a unei analize funcționale a structurii actuale a Armatei Naționale, în urma căreia au fost dezvoltate capacitățile Armatei Naționale, a fost redus numărul de funcții administrative și a costurilor aferente, a fost mărit potențialul uman în unitățile militare, facilitat procesul de luare a deciziei, etc. Un alt pas întreprins în acest sens, a fost inițierea procesului de elaborare a primei **Propuneri de Politică Publică (PPP) cu privire la profesionalizarea³ Armatei Naționale** în vederea realizării obiectivelor acesteia în dezvoltarea și menținerea forțelor armate credibile, flexibile, mobile, multifuncționale și interoperabile, capabile să asigure îndeplinirea misiunilor ce îi revin. Urmare a studiului efectuat, Ministerul Apărării a optat pentru *opțiunea de menținere a serviciului militar mixt în Armata Națională, cu creșterea*

³ “un proces complex, multidimensional, de lungă durată și cu efecte diferite sub aspectul naturii lor. Acest proces presupune transformări profunde la nivelul organizării, dotării cu armament și tehnică de luptă moderne, instruirii și activității organismului militar, schimbări acompaniate de implicațiile corespunzătoare în raporturile dintre armată și societate (societatea politică, societatea civilă, instituții ale statului etc.), precum și în diverse compartimente ale vieții sociale, și care totodată presupune: ridicarea continuă a nivelului calificării profesionale; o înaltă specializare; respectarea legilor țării și a celorlalte acte normative care reglementează activitatea militară desfășurată de către întregul efectiv, etc.”

graduală a ponderii militarilor prin contract, în proporție de 100% din efectivul subunităților operaționale, către anul 2017, precum și asigurarea instruirii acestora conform standardelor moderne, aprobată ulterior și de Comitetul Interministerial pentru Planificare Strategică (CIPS) (06.04.2012). Reieșind din deteriorarea mediului de securitate în regiune și necesitatea consolidării capacităților de apărare cu mijloace și resurse, începând cu anul 2014 Ministerul Apărării a înserat în documentele sale de politică și planificare a apărării noțiunea de balansare a raportului dintre militarii angajați în bază de contract și cei în termen. Astfel, în contextul profesionalizării Armatei Naționale, Ministerul Apărării a lansat în 2012 procesul de încadrare treptată a militarilor prin contract în funcții de soldați și sergenți, obținând în acest sens progrese vizibile (vezi Tabelul 3). În prima fază au fost supuse profesionalizării unitățile operaționale, inclusiv cele ce execută misiuni în cadrul Forțelor Mixte de Menținere a Păcii din Zona de Securitate, precum și modificat mecanismul de completare cu efectiv al contingentului prin optimizarea structurii unităților responsabile de acest proces și îmbunătățirea condițiilor de executare a serviciilor militar în locurile de dislocare a acestuia. De asemenea, pe parcursul anului 2014 au fost depuse eforturi în vederea majorării statelor de personal pentru militarii angajați în bază de contract (cu 250) și militarilor în termen (cu 100).

Anul	Numărul sergenților și soldaților planificați pentru încadrare	Numărul sergenților și soldaților încadrați
2012	100	213
2013	250	347
2014	242	422

Tabelul 3

În scopul continuării procesului de reformare a Armatei Naționale, Ministerul Apărării a inițiat cel de-al doilea ciclu de elaborare a **propunerii de politică publică cu tematica sporirea atractivității serviciului militar pe contract**, care venea să ofere soluții pentru profesionalizarea AN, și anume trecerea în perspectivă de la serviciul militar obligatoriu la sistemul completării structurilor cu militari pe bază de contract. Urmare a studiului realizat în 2012 și a opiniilor experților societății civile, Ministerul Apărării a optat pentru *opțiunea de sporire a participării Armatei Naționale în misiunile internaționale de menținere a păcii*, ulterior fiind prezentată CIPS-lui spre aprobare.

Un alt pas întreprins de instituția apărării a ținut de instituționalizarea sistemului de mobilizare și instruire a rezerviștilor conform rigorilor actuale, prin inițierea în anul 2013 celui de-a treilea ciclu de a elaborare a **propunerii de politică publică ce se referă la eficientizarea sistemului național de mobilizare**. În contextul procesului de reformare a Armatei Naționale, necesitatea modernizării sistemului de mobilizare s-a dovedit a fi una actuală și necesară în condițiile în care bugetul destinat sectorului de apărare a cunoscut o micșorare substanțială, resursele demografice au scăzut brusc, forțele de rezervă nu sunt

capabile să-și îndeplinească pe deplin misiunile stabilite, etc. În scopul identificării soluțiilor optime pentru îmbunătățirea acestui sistem, a fost creat un Grup de lucru (GL) format din reprezentanți ai Ministerului Apărării, Cancelariei de Stat, Ministerului Economiei, Ministerului Afacerilor Interne, Centrul de Informare și Documentare NATO și Institutului de Politici Publice. În urma analizei efectuate pe intern, Ministerul Apărării a identificat mai multe soluții cum ar fi: *Stabilirea unui mecanism de conlucrare eficientă între structurile guvernamentale, Revizuirea (actualizarea) sistemului de formare și instruire a forțelor de rezervă precum și Digitizarea procesului de evidență a resurselor umane și materiale în cadrul Armatei Naționale.*

Trecerea treptată la standardele moderne de instruire a efectivului Armatei Naționale, potrivit procesului de evaluare a **Conceptului Capabilităților Operaționale NATO (OCC)**, a fost un alt deziderat al Ministerului Apărării trasat în documentele de politici naționale și sectoriale. Astfel, în perioada vizată, s-a efectuat dezvoltarea corpului de comandă, instruirea și evaluarea subunităților Batalionului 22 de menținere a păcii conform OCC, în cadrul căreia subunitățile evaluate⁴ au fost declarate interoperabile cu subunitățile similare ale aliaților. Faptul acesta, a confirmat dezvoltarea capabilităților și existența potențialului necesar pentru participare la operațiunile internaționale de gestionare a crizelor. Totodată, ca parte a procesului OCC, au fost elaborate manuale de luptă de nivel grupă, pluton, companie, batalion de infanterie, transmisiuni, geniu și artilerie⁵, precum și organizate instrucții de bază (inițiale), cursuri de pregătire, competiții sportive în cadrul unităților militare ale Armatei Naționale, diverse exerciții etc.

În scopul dezvoltării capabilităților de menținere a păcii ale AN, în martie 2012 Consiliul Nord Atlantic a acreditat **Centrul de perfecționare continuă al Academiei Militare a Forțelor Armate „Alexandru cel Bun”**, în calitate de *Centru de instruire al Parteneriatului pentru Pace (PpP)*, făcând posibilă aderarea acestuia la *Comunitatea Centrelor de Instruire și Educație (PTEC)*. Un prim pas întreprins de Centrul de perfecționare continuă în acest sens a fost elaborarea Programului de învățământ și instruire în domeniul operațiunilor de menținere a păcii. Acesta conține cursuri de instruire a militarilor Armatei Naționale în vederea detașării pentru executarea misiunilor naționale (Misiunea de menținere a păcii din Zona de Securitate a RM) și internaționale (Misiuni de menținere a păcii ONU, OSCE etc.). Pe segmentul național cursurile se desfășoară în conformitate cu documentele de directivă privind instruirea militarilor pentru executarea misiunilor de menținere a păcii în Zona de Securitate a RM. Pentru instruirea militarilor predestinați pentru executarea misiunilor internaționale de menținere a păcii, Centrul de perfecționare continuă a elaborat

⁴ În perioada de referință, conform principiilor OCC au fost evaluate bateria aruncătoare de mine, compania de infanterie și o echipă din cadrul Batalionului 22 de menținere a păcii.

⁵ Doctrina pentru operații întrunite ale Forțelor Armate, Doctrina logistică a Armatei Naționale, Doctrina pentru sprijinul cu informații în Armata Națională, Manualul asigurare medicală a Armatei Naționale, Programul cursului de calificare pentru efectuarea parașutărilor cu cădere liberă, Programul de instruire a subunității desemnate pentru detașarea în operațiuni de menținere a păcii în afara Republicii Moldova, Programul de instruire a Batalionului cu destinație specială, Programul de instruire a Batalionului de infanterie (mecanizat/motorizat) etc.

curriculum de pregătire a observatorilor militari ONU (Eng), iar în calitate sa de membru la PTEC, a elaborat un curs on-line pentru a fi aplicat pe platforma e-PRIME (Curs de observatori militari ONU). În vederea pregătirii profesionale a unităților selectate pentru participarea la operațiunile de menținere a păcii, în perioada anilor 2012-2014, au fost desfășurate cursuri de instruire pentru misiunea de menținere a păcii din Zona de Securitate a RM în urma cărora au fost instruiți 22 ofițeri ai Forțelor Armate (dintre care 5 de la MAI) și 39 subofițeri, precum și cursuri de instruire destinate observatorilor militari ONU pentru 17 militari selectați cu experiență în domeniu.

O atenție sporită a fost acordată și domeniului **managementului resurselor umane**. În acest sens, acțiunile au fost îndreptate spre aplicarea prevederilor Ghidului carierei militare, astfel încât să fie puse în valoare competențele, abilitățile și meritele personalului Armatei Naționale conform principiului „*Omul potrivit la locul potrivit*”. De asemenea, au fost depuse eforturi în vederea instituirii sistemului automatizat de evidență a personalului, instruirii și perfecționării resurselor umane, dezvoltării procesului de planificare a carierei și prognozei pe termen mediu și lung.

Astfel, în scopul facilitării procesului de evidență a militarilor, a fost elaborată *Baza de date*, care actualmente acoperă necesitățile Ministerului Apărării în domeniul managementului resurselor umane a militarilor, funcționarii publici fiind înregistrați separat în *Registrul funcțiilor publice*, oferit de Cancelaria de Stat. În scopul integrării militarilor (trecuți în rezervă) în instituțiile civile, în perioada vizată, Ministerul Apărării cu suportul Misiunii OSCE în RM a organizat diverse cursuri de recalificare profesională⁶, în urma cărora au fost instruiți circa 550 de militari ai Forțelor Armate.

În scopul **dezvoltării sistemului protecției sociale** în cadrul instituției apărării, în anul 2013 a fost instituită *funcția de viceministru al apărării*, responsabil de protecția socială a militarilor și funcționarilor publici din cadrul Armatei Naționale și promovarea politicilor în acest domeniu. Este bine cunoscut faptul că protecția socială a militarilor a devenit subiect sensibil pentru instituția apărării după ce, pe fondul austerității bugetare naționale și a crizei economice globale, Parlamentul Republicii Moldova a exclus, în 2009, o serie de garanții, urmare cărora a început fluxul masiv de plecări din serviciul militar activ al specialiștilor cu o pregătire calificată, a scăzut motivația pentru încadrarea tinerilor specialiști în serviciul militar prin contract, atractivitatea profesiei de militar în rândul populației etc. Cu toate acestea, îmbunătățirea situației economice din ultimii ani, precum și susținerea clasei politice actuale a oferit premise Ministerului Apărării în solicitarea reexaminării deciziei anterioare cu privire la garanțiile sociale ale militarilor și familiilor acestora .

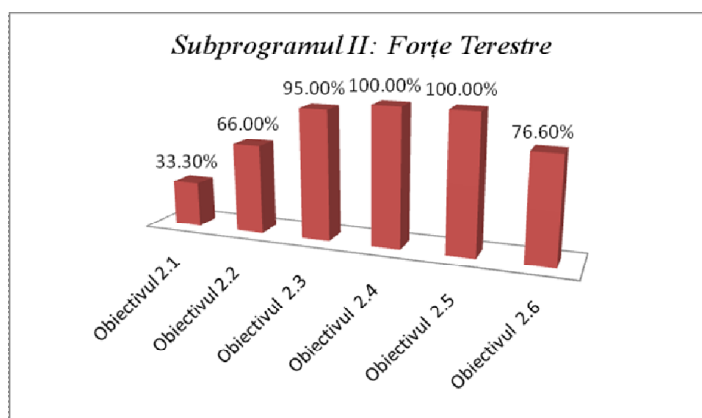
De asemenea, în scopul soluționării problemei asigurării cu pensii a militarilor, în special ce se referă la cotizarea perioadei de îndeplinire a serviciului militar prin contract, Ministerul Apărării a elaborat *proiectul de Lege pentru modificarea și completarea unor acte*

⁶ evaluarea imobilului, inițierea unei afaceri, resurse umane, tehnologii informaționale, limbi străine(engleza, franceza, germana).

legislative, care vor asigura îmbunătățirea condițiilor de asigurare socială a militarilor prin contract. Respectiva lege prevede includerea, începând cu 1 ianuarie 1999, a perioadei necontributive de îndeplinire a serviciului militar în perioada asimilată stagiului de cotizare a militarului, dacă nu este posibilă stabilirea pensiei militare pentru vechimea în muncă, cheltuielile aferente includerii în stagiul de cotizare a perioadei de îndeplinire a serviciului militar prin contract fiind acoperite de la bugetul de stat.

Promovarea egalității de gen în cadrul Armatei Naționale a fost o altă sarcină pe care s-a focusat Ministerul Apărării în contextul îndeplinirii *Programului național de asigurare a egalității de gen pe anii 2010-2015*. Un prim pas în acest sens, a fost crearea *Grupului coordonator al Ministerului Apărării în domeniul egalității între femei și bărbați*, scopul căruia este oferirea suportului necesar unităților gender în implementarea legislației în materie de gen, în special în procesul de elaborare a documentelor de politici. Un alt pas important întru asigurarea egalității de gen, îl constituie aprobarea *Planului de acțiuni pentru implementarea, în perioada 2013-2015, a Programului național de asigurare a egalității de gen pe anii 2010-2015*. În planul de referință, datorită propunerilor Ministerului Apărării, în premieră a fost inclus un **obiectiv nou** și anume „*Asigurarea egalității de gen în sfera securității, ordinii de drept și serviciului militar*”. Respectiv, raportul dintre personalul militar feminin și masculin la etapa actuală reprezintă 20/80% . Totodată, drept una din sarcinile pe care ministerul și le propune să le îndeplinească conform obiectivului menționat este transpunerea în practică a *Rezoluției 1325 a Consiliului de Securitate al Organizației Națiunilor Unite privind rolul femeilor în asigurarea păcii și securității*. Începând cu anul 2012, în cadrul Academiei Militare a Forțelor Armate au început a fi înmatriculate la studii de licență (ciclul I) fete/femei pentru care au fost create toate condițiile necesare desfășurării echitabile a procesului de studiu. La momentul actual, în cadrul Academiei își fac studiile 23 studenți de sex feminin (infanterie, artilerie și transmisiuni).

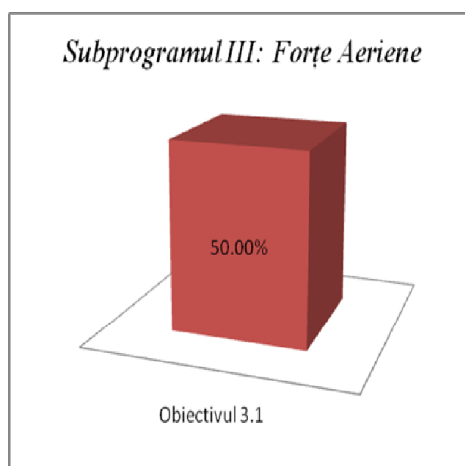
În concluzie, urmare a analizei gradului de implementare a obiectivelor din Subprogramul II, putem constata că 2 (două) din ele au fost realizate la **100%**, celelalte fiind realizate parțial, în medie formînd **67.73%**.

SUBPROGRAMUL III FORȚE AERIENE

În perioada de referință, s-a depus efort enorm în vederea **îmbunătățirii procesului de asigurare a controlului spațiului aerian național**. Un prim pas întreprins în acest sens a fost dezvoltarea procedurală a transmiterii de date (*date de zbor primare și secundare, planuri de zbor, date meteorologice și de mesaje automate*) de la Managementul Traficului Aerian (MTA) civil la Centrul de Operații Aeriene (COA). De asemenea, au fost puse în aplicare MTA-ul civil-militar și Instrumentul de Coordonare al Apărării Aeriene (ICAA) atât la COA cât și la Aerodromul Mărculești. Ministerul Apărării s-a axat și pe extinderea relațiilor de cooperare cu statele vecine în domeniul schimbului de date cu privire la situația aeriană, fiind încheiate două instrumente juridice de cooperare în domeniul aviatic cu România și Ucraina. Anul 2012 a fost destinat stabilirii cadrului juridic național în domeniu prin elaborarea și aprobarea *Legii cu privire la modul de acțiune împotriva aeronavelor care utilizează neautorizat spațiul aerian al Republicii Moldova*, precum și inițierii procesului de aderare la Sistemul de Schimb de Date cu privire la Situația Aeriană (ASDE) prin conectarea Republicii Moldova la Sistemul dat. În acest sens, instituțiile apărării ale Republicii Moldova și României, în comun cu Comandamentul Suprem Aliat al Forțelor din Europa (SHAPE) au elaborat în anul 2013 un cadru internațional de cooperare ce ține de schimbul de date despre situația aeriană, proiect care la momentul de față trecere etapa avizării la Cartierul NATO. Concomitent, în perioada 2013-2014 au fost desfășurate lucrări de întreținere și deservire a sistemului Instrumentului de Coordonare a Managementului Traficului Aerian Civil-Militar (CIMACT) la nivel de HARDWARE și SOFTWARE, precum și desfășurate ședințe teoretice și practice cu personalul din domeniu privind modul de utilizare a sistemului dat.

În concluzie, urmare a analizei gradului de implementare a obiectivului din Subprogramul III, putem constata că acesta a fost realizat la **50.00%**.

SUBPROGRAMUL IV Operațiuni în afara țării

Îndeplinirea obiectivului de **promovare a imaginii Republicii Moldova pe plan regional și internațional** ca stat progresiv, capabil să contribuie la asigurarea păcii și stabilității internaționale, a fost a altă provocare cu care Ministerul Apărării s-a descurcat cu succes. Un prim pas întreprins în acest sens a fost asigurarea participării militarilor Armatei Naționale în diferite operații de menținere a păcii organizate sub egida ONU și OSCE. Astfel, în prezent, 13 militari ai Armatei Naționale participă în calitate de ofițeri de stat major, observatori militari sau ofițeri de legătură în diferite misiuni de menținere a păcii, sub egida ONU și OSCE, care au loc în Coasta de Fildeș (ONUCI), Liberia (UNMIL), Sudanul de Sud (UNMISS), Kosovo (UNMIK), Tadjikistan și Ucraina.

Ținând cont de schimbările geopolitice ce au loc în regiune, pentru Republica Moldova este imperativ de a demonstra comunității internaționale că ea este nu numai un consumator, dar și un furnizor de securitate. Unul din pașii importanți pe care Ministerul Apărării a întreprins în acest sens a fost **obținerea de către Republica Moldova a statutului de „Partener Operațional” pentru participare în Kosovo.**

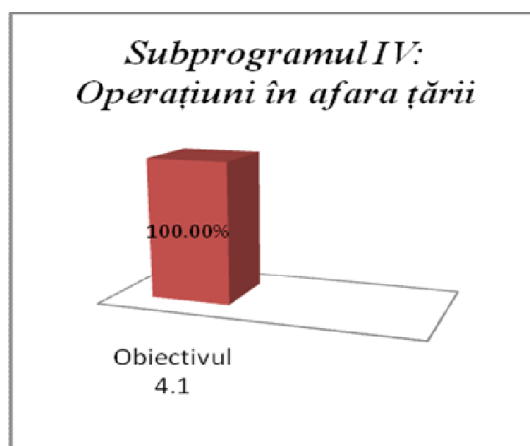
În vederea încheierii procedurilor de aderare la operațiunea respectivă și stabilirea condițiilor de participare, finanțare și asigurare tehnico-materială a contingentului național în teatrul de operații, Ministerul Apărării a întreprins toate măsurile de rigoare pentru stabilirea cadrului juridic necesar. În acest sens, în luna noiembrie 2013, au fost adoptate 5 acte normative. Consecutiv a fost semnat *Acordul Tehnic între instituțiile de apărare ale Republicii Moldova și Republicii Italia cu privire la furnizarea suportului logistic pentru participarea militarilor Armatei Naționale în unitatea de comandă multinațională din Kosovo (KFOR)*. În conformitate cu prevederile *Hotărârii Parlamentului Republicii Moldova nr. 268 din 01 noiembrie 2013*, Republica Moldova a asigurat detașarea (08 martie 2014) primului contingent național, în număr de 41 militari, precum și desfășurarea (06 septembrie 2014) primei rotații a contingentului dat în vederea executării cu succes a misiunilor în zona de responsabilitate.

Totodată, în scopul pregătirii militarilor pentru participare în misiunile de menținere de gestionare a crizelor, în perioada anilor 2013-2014 au fost organizate **11** exerciții bilaterale cu participarea circa **1000** de militari ai Armatei Naționale atât peste hotarele țării (14-01B MAT/PAT, SYBER GUARD, COMBINED ENDEAVOR, RAPID TRIDENT, KFOR MISSION READINESS EXERCISE, VIKING 2014, 2nd CAVELRY REGIMENT), cât și în Republica Moldova (JCET, SCUTUL PĂCII).

În contextul celor reiterate, considerăm că prin participarea la aceste misiuni Republica Moldova are oportunitatea de a se manifesta în calitate de furnizor de securitate și partener de încredere în menținerea și consolidarea păcii și securității internaționale. Totodată, sporirea participării militarilor moldoveni în misiunile de pacificare constituie un punct de atracție

pentru tinerii care doresc să vină în armată, atât datorită caracterului inedit al unor asemenea activități, care necesită o pregătire profesională specială, însușirea și formarea unor deprinderi, abilități și priceperi de utilizare eficace a armamentului și aparaturii militare, cât și a remunerării care este atractivă, în comparație cu mărimea unor salarii obținute atât în sectorul privat, cât și public din țară.

În concluzie, urmare a analizei gradului de implementare a obiectivului din Subprogramul IV, putem constata că acesta a fost realizat la **100.00%**.

SUBPROGRAMUL V COMUNICAȚII ȘI INFORMATICĂ

Modernizarea sistemului de comunicații și informatică al Armatei Naționale (Sistemul SCIAN) a reprezentat pentru Ministerul Apărării o altă prerogativă trasată în agenda instituției. Astfel, inițierea procesului de dezvoltare a Sistemului SCIAN a demarat prin elaborarea unei concepții de dezvoltare a sistemului conform cerințelor NATO. În vederea acumulării experienței în domeniu, militarii AN au participat la diverse evenimente destinate sistemelor de comunicații, tehnologiilor informaționale, securității cibernetice, precum și la exerciții multinaționale cu genericul „*Combined Endeavor*”. În scopul modernizării infrastructurii Sistemului SCIAN, prin intermediul partenerilor SUA, Armata Națională a beneficiat/beneficiază de programe și proiecte de asistență externă în baza cărora au fost achiziționate o parte din echipament de comunicații, subsisteme de telefonie, radio și radioreleu etc. Totodată, a fost identificată soluția tehnică, în colaborare cu companiile din domeniul tehnologiilor informaționale “HARRIS” și “SYSTEMATIC”. Aplicarea în viitor a Sistemului SCIAN va avea un impact benefic asupra activității Armatei Naționale, deoarece va dispune de un instrument modern și complex de comandă și control menit să asigure securitatea rețelei informaționale a acesteia.

Concomitent cu modernizarea Sistemului SCIAN, Ministerul Apărării s-a focusat și pe **dezvoltarea instrumentului de e-guvernare în corespundere cu Programul de modernizare**

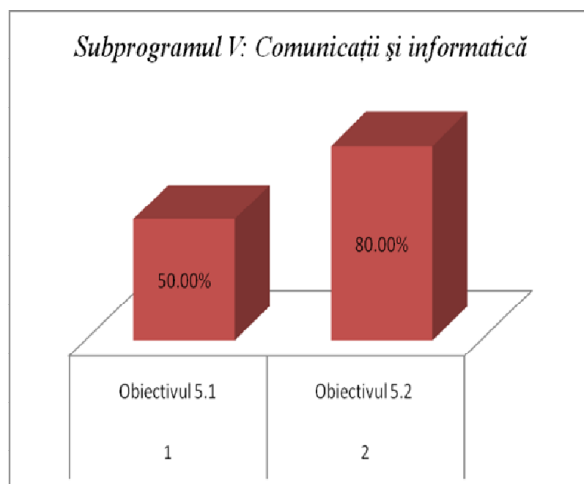
tehnologică a guvernării, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 710 din 20.09.2011, înregistrând la acest capitol următoarele progrese:

- deschiderea datelor guvernamentale cu caracter public prioritare pentru cetățeni pe portalul guvernamental al datelor deschise www.date.gov.md. (14 seturi de date);
- integrarea serviciilor publice prestate cetățenilor, în portalul guvernamental al serviciilor publice www.servicii.gov.md. Pe parcursul perioadei de la implementarea acestuia, Ministerul Apărării a integrat 6 servicii, dintre care 5 sunt prestate în formă clasică, iar 1 este prestat în formă electronică;
- implementarea serviciului „Gestiunea electronică a documentelor” pentru Guvern în Ministerul Apărării și Marele Stat Major al AN (SIGEDIA) prin: (1) elaborarea Planului de implementare SIGEDIA; (2) elaborarea Schemei de circulație a documentelor în cadrul MA; (3) efectuarea studiului de fezabilitate al infrastructurii TI a MA pentru implementarea SIGEDIA;
- în contextul migrării serviciilor și infrastructurii pe platforma guvernamentală MCloud: (1) a fost semnat Acordul de migrare, (2) a fost demarat proiectul-pilot cu privire la infrastructura de stații de lucru virtuale în cadrul Academiei Militare a Forțelor Armate, (3) a demarat migrarea platformei de învățământ distribuit la distanță; pilotarea platformei învățământ distribuit la distanță în cadrul centrului guvernare electronică pentru instruirea operatorilor pe MCloud;
- publicarea on-line pe pagina web oficială a MA a tuturor anunțurilor complete de intenție, a informației cu privire la atribuirea și semnarea contractelor în timp util și cu posibilitatea de acces gratuit asigurată tuturor cetățenilor;
- crearea a 24 conturi de poștă electronică guvernamentală pentru persoanele de decizie ale Ministerului Apărării și Marelui Stat Major al AN;
- instruirea a 25 persoane în domeniul guvernării electronice, desfășurarea întrevederii între reprezentanții Centrului de Guvernare Electronică și factorii de decizie ai Ministerului Apărării;
- participarea la activitățile desfășurate în cadrul lunii securității cibernetice; participarea în cadrul Grupului de lucru pentru elaborarea foii de parcurs a guvernului în domeniul securității cibernetice și stabilirea acțiunilor de viitor; participarea în cadrul conferinței internaționale cu tematica securității cibernetice; desfășurarea mesei rotunde planificată pentru 20 octombrie 2014, pe tema „Securitatea cibernetică în contextul sistemului național de apărare.” în cadrul Ministerului Apărării;
- în contextul promovării principiilor unui guvern deschis a avut loc publicarea informației privind transparența decizională pe site-ul Ministerului Apărării, precum și pe site-ul www.particip.gov.md; utilizarea rețelelor de socializare pentru promovarea imaginii instituției;
- elaborarea Regulamentului de implementare a proiectului-pilot a infrastructurii de stații de lucru virtuale (VDI – Virtual Desktop Infrastructure);

- eficientizarea procesului de consultări publice, prin postarea pe platforma on-line (www.particip.gov.md, www.army.md) a documentelor de politici, proiectelor de acte normative, informației cu privire la perioada și formatul consultărilor publice, precum și funcționarii publici responsabili, etc. Astfel, în perioada vizată, au fost consultate public **6** proiecte de decizii, desfășurate 37 de întruniri consultative (*audieri publice, dezbateri, ședințe ale grupurilor de lucru etc.*), precum și actualizată Lista părților interesate despre procesul decizional în Ministerul Apărării.

Totodată, în contextul implementării *Programului de reformare a serviciilor publice pentru anii 2014-2016*, Ministerul Apărării a inițiat în anul 2014 procesul de reinginerie, în regim de pilotare, a serviciului public „*Serviciul de eliberare a documentelor de evidență militară*”.

Efectuând o evaluare a gradului de realizare a celor 2 (două) obiective din subprogramul cinci, putem constata că unul a fost realizate la **80.00%**, iar celălalt a fost realizat la **50.00%**.

SUBPROGRAMUL VI SPRIJIN ARMATEI NAȚIONALE

În contextul realizării obiectivelor stabilite în acest subprogram, politiciile de apărare ale Ministerului Apărării a fost îndreptat spre continuarea procesului de **dezvoltare a capacităților logistice ale Armatei Naționale**, inițiat în anul 2002, odată cu adoptarea *Concepției reformei militare*. Cu regret, bugetele modeste alocate sectorului de apărare au dus la minimizarea nivelului de dezvoltare a capacităților de apărare necesare pentru realizarea activităților de bază ale Armatei Naționale.

Concomitent, a fost evaluată infrastructura Armatei Naționale, în baza căreia s-au elaborat planurile de dezvoltare pe termen mediu și lung. Astfel, în perioada 2012-2013, Armata Națională a fost aprovizionată în proporție de 50% din necesarul stabilit, stocurile de rezervă de echipament pentru cazuri de urgență fiind menținute în volum de 42%. Din cauza

deficitului de resurse financiare, reparațiile planificate pentru edificiile, depozitele și rețelele ingineresti (*canalizare, apeducte, termoficare, electrice*) au fost parțial sistate. Cu toate acestea, în perioada vizată au fost efectuate lucrări curente de reparare și amenajare a sistemelor termice și cazangeriilor, cantinelor, încăperilor de serviciu, a acoperișurilor edificiilor unităților militare, platoului militar din cadrul unităților militare din Bălți, Cahul și Chișinău. În scopul stabilirii cadrului normativ în vederea planificării resurselor de apărare destinate necesităților Armatei Naționale, au fost elaborate și aprobate *Conceptul suportul logistic al Armatei Naționale* (2012) și *Doctrina logistică a Armatei Naționale* (2013).

În vederea studierii principiilor de organizare a suportului logistic conform standardelor NATO, personalul unității logistice a Armatei Naționale a participat la diverse evenimente organizate în cadrul *Planului de lucru al Parteneriatului Euro-Atlantic (EAPWP)*, urmare cărora a fost elaborat *Planul național detaliat pentru detașare (NDDP)* care va fi utilizat în cadrul exercițiului multinațional de logistică LOGEX 15.

Luând în considerație necesitățile de asigurare a capabilităților Armatei Naționale, Ministerul Apărării a întreprins pașii necesari prin aplicarea la instrumentele de asistență oferite de partenerii externi. După cum a fost menționat anterior, una din realizările majore ale anului 2013 a fost cel de participare a Republicii Moldova în operațiunea de menținere a păcii din Kosovo (KFOR). În vederea detașării contingentului național în KFOR, Ministerul Apărării a solicitat asistență de la Guvernul Italiei și Guvernul SUA. Astfel, urmare a celor convenite, Guvernul Italiei acordă asistență logistică necesară participării contingentului Armatei Naționale în misiunea respectivă, iar Comandamentul Forțelor Aeriene din SUA din Europa asigură transportarea militarilor moldoveni în Zona de Responsabilitate.

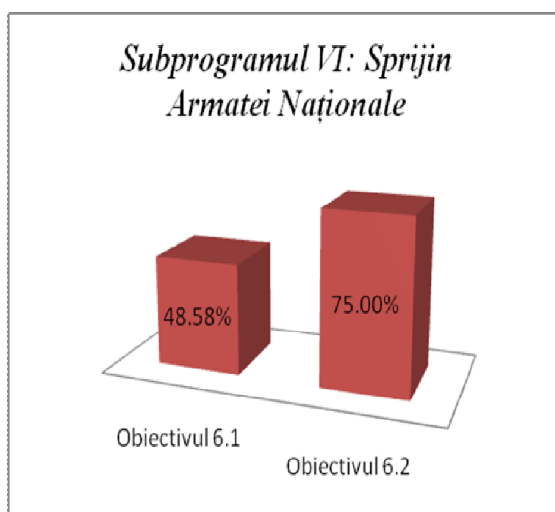
Totodată, cu suportul partenerilor SUA pe parcursul anilor 2012-2014 Ministerul Apărării a beneficiat de granturi, destinate dotării și modernizării Armatei Naționale prin achiziționarea echipamentului pentru sporirea capabilităților operaționale a unităților militare, donarea a 43 unități auto de tip HMMWV pentru fortificarea capabilităților operaționale ale Batalionului 22 de menținere a păcii, dotarea unităților militare ale Armatei Naționale cu echipament special, de parașutare, de protecție, de instruire etc.

În contextul **revitalizării regimului de control asupra armelor convenționale în Europa**, instituția apărării a depus eforturi considerabile pentru a îmbunătăți condițiile de securitate a armamentului și munițiilor. Grație suportului Misiunii OSCE în Moldova, Ministerul Apărării a obținut granturi destinate proiectelor de sporire a capacităților Armatei Naționale în domeniul stocării și păstrării muniției, precum și distrugerii diferitor categorii de muniții cu caracter periculos, în sumă totală de 1 357 992 EURO. Totodată, în scopul evaluării managementului ciclului de viață a munițiilor Armatei Naționale, Ministerul Apărării în comun cu Misiunea OSCE a elaborat două regulamente ce se referă la: (1) *ajustarea normelor și procedurilor de management a stocurilor de armament în Armata Națională* și (2) *securitatea fizică și managementul stocurilor de armament și muniții convenționale în Armata Națională*. În contextul gestionării stocurilor de arme de calibru mic,

armament ușor (SALW) și muniții convenționale, Misiunea OSCE în Moldova a organizat pentru militarii Armatei Naționale și altor structuri de forță diverse cursuri de specializare

Un alt partener extern cu care Ministerul Apărării are stabilite relații de cooperare în domeniu, este ONG-ul „*Norwegian people's Aid*”. În corespundere cu cadrul juridic de cooperare încheiat în anul 2012, Ministerul Apărării a beneficiat de *Programul de reducere a riscului de explozie la depozitele de muniții ale Armatei Naționale*, estimat la 30 000 USD, în baza căruia au fost realizate diverse activități axate pe sortarea, categorisirea și paletizarea munițiilor în conformitate cu cerințele și standardele internaționale, procesarea a 600 de tone de muniții, nimicirea cca 12 tone de muniții stabilite în procesul de categorisire ca fiind muniții cu pericol eminent de explozie și cu prioritate pentru distrugere, precum și organizarea exercițiilor practice și cursurilor de specializare pentru militarii implicați în acest gen de activități.

Efectuând o evaluare a gradului de realizare a celor 2 (două) obiective din subprogramul șase, putem constata că unul a fost realizat la **75.00%**, iar celălalt a fost realizat în măsură de **48.58%**.

SUBPROGRAMUL VII ÎNVĂȚĂMÂNT SUPERIOR

În vederea îmbunătățirii calității și nivelului învățământului militar, Ministerul Apărării a pus un accent semnificativ pe **dezvoltarea/perfecționarea învățământului militar** și racordării acestuia la imperatiile societății în schimbare. Începând cu anul 2011 un accent deosebit a fost pus pe modernizarea programelor de studii ale **Academiei Militare a Forțelor Armate „Alexandru cel Bun”** (Academia Militară) în conformitate cu standardele internaționale/NATO. În prezent, Academia Militară oferă un spectru larg de studii și specialități, inclusiv studii superioare și de masterat. Începând cu 1 septembrie 2011, în Academia Militară a fost pus în aplicare planul de învățământ „*Ciclul II studii de masterat*”. Desfășurarea cursului postuniversitar în domeniul securității și apărării (nivel politico-militar)

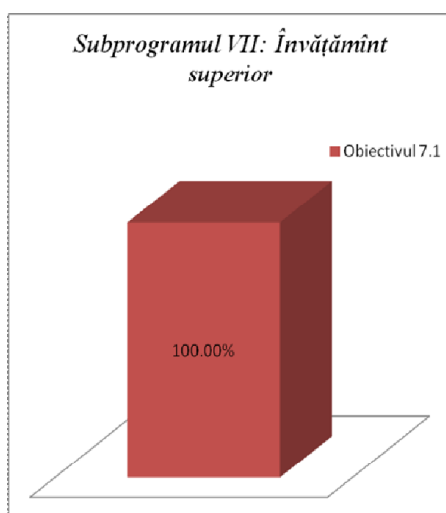
a dus la ridicarea competențelor militarilor și funcționarilor publici în domeniul securității și apărării. Totodată în anul de studii 2014, Academia Militară a dat dovadă de un bun potențial științifico-inovator și a susținut cu succes acreditarea științifică la specialitatea *Asigurarea securității naționale – repere pentru Republica Moldova*, precum și a finalizat procedurile de acreditare științifică, obținând dreptul de a organiza studii de doctorat la specialitățile: *Arta Militară, Securitate și Apărare*. De asemenea, pe lângă Academia Militară a fost dezvoltat un *Centru de studii strategice*, care pe viitor își dorește să devină un centru important de studii de securitate din țară dar și din regiune. Realizarea acestei finalități va ajuta extrem de mult nu numai Ministerul Apărării, dar și celelalte instituții din domeniul securității în procesul de determinare și evaluare a riscurilor și pericolelor la adresa securității naționale, căile de contracarare a acestora, analiza situației regionale și internaționale etc.

Instruirea cadrelor didactice ale Academiei Militare a fost o altă acțiune întreprinsă de Ministerul Apărării în perioada vizată. Astfel, circa 100 de persoane au trecut cursuri de perfecționare, desfășurate atât în cadrul Academiei, în diferite școli din țările partenere NATO, precum și în cadrul Consorțului Parteneriatului pentru Pace (PpP). Ca rezultat, personalul didactic perfecționat aplică tehnicile noi de predare în corespundere cu standardele moderne.

În contextul dezvoltării sistemului de învățământ la distanță, de către cadrul didactic al Academiei au fost elaborate 5 cursuri pentru programul învățământ distribuit la distanță: (1) *Curs avansat inter arme pentru ofițeri inferiori*, (2) *Curs de stat major*, (3) *Ghid de creare a cursurilor online pe platforma ILIAS*, (4) *Cyber Security Course*, (5) *NATO Basic Course*.; instalat cursul on-line „*Pregătirea acțiunilor militare a plutonului de infanterie*” cu scopul instruirii studenților și ofițerilor în planificarea luptei conform standardelor occidentale, precum și versiunea nouă a platformei destinate învățământului distribuit la distanță ILIAS 4.2.3. Anul 2013 a fost destinat stabilirii cooperării cu Centrul Național e-Guvernare, care a permis migrarea platformei ILIAS pe platforma M-Cloud a Centrului e-Guvernare. Platforma M-Cloud oferă un nivel de securizare mai ridicat și asigură diverse oportunități pentru interacțiunea și cooperarea cu alte instituții specializate în domeniu.

Instruirea lingvistică a fost de asemenea o prioritate înaltă a acestui subprogram la care au fost înregistrate rezultate semnificative. În luna decembrie 2011, Academia Militară a primit, ca donație, un laborator digital de generația a IV-a prin intermediul Programului IMET SUA. Au fost elaborate testele de limbă engleză, folosind standardele STANAG 6001, au fost elaborate pentru nivelele 2 și 3, precum și nivelele 1 și 2 de testare a cunoașterii limbii franceze utilizate trimestrial în procesul de evaluare al studenților. În prezent, Academia Militară asigură pregătirea și perfecționarea cadrelor la nivel politico-militar în scopul sporirii competențelor militarilor și funcționarilor publici în domeniul securității și apărării.

Efectuând o evaluare a gradului de realizare al obiectivului din subprogramul VII, putem constata că acesta a fost realizat la **100.00%**.

III. CONCLUZII

Pe parcursul anilor 2012-2014, Ministerul Apărării a întreprins toate măsurile de rigoare în vederea îndeplinirii adecvate și eficiente a obiectivelor stabilite în Programul de Dezvoltare Strategică 2012-2014. Totodată, constatăm că implementarea acestora a fost condiționată în mare măsură de evoluțiile politico-economice din țară, de climatul de securitate instabil în regiune, de cerințele de securitate impuse de integrarea Republicii Moldova la Uniunea Europeană, resursele financiare limitate etc.

Urmare a evaluării efectuate vizavi de implementarea PDS 2012-2014, putem constata că Ministerul Apărării a înregistrat progrese pe toate cele 7 subprograme stabilite, a depus eforturi în asigurarea continuității acțiunilor demarate în anii precedenți, realizarea activităților planificate, toate fiind direcționate spre: (1) prosperarea Armatei Naționale, prin demararea procesului de modernizare și optimizare a acesteia, (2) perfecționarea cadrului strategic în domeniul apărării, (3) restabilirea capacității de luptă, (4) dezvoltarea capacităților de reacție la situație de criză, (5) sporirea atenției față de soldat, (6) intensificarea colaborării cu partenerii externi etc.

Unul din succesele majore înregistrate de Ministerul Apărării ține de promovarea politicii de participare a militarilor moldoveni în operațiunile internaționale de menținere a păcii, obiectiv realizat prin obținerea de către Republica Moldova a statutului de „Partener Operațional” pentru participare în Kosovo. Prin participare la această operațiune, Republica Moldova are oportunitatea de a se manifesta în calitate de furnizor de securitate și partener de încredere în menținerea și consolidarea păcii și securității internaționale.

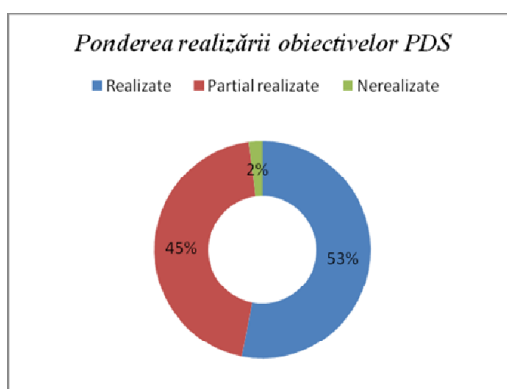
Asigurarea transparenței a fost un alt rezultat înregistrat de Ministerul Apărării, caracterizat printr-o deschidere maximă către mass-media și societatea civilă, acest lucru fiind confirmat și de rezultatele barometrelor de opinie publică, care continuă să plaseze Armata în topul încrederii cetățenilor.

Demararea procesului de instituționalizare a sistemului de planificare a apărării, bazat pe capacități, a fost un alt deziderat realiza cu succes prin elaborarea proiectelor de

documente ce se referă la: *Metodologia cu privire la planificarea apărării și Liniile directorii cu privire la planificarea apărării pentru anii 2014-2015*, care trasează prioritățile de activitate și finanțare a Armatei Naționale pentru anul 2015 și stabilește perspectivele de dezvoltare a acesteia pentru anul 2016.

Alte progrese semnificative au fost înregistrate în implementarea obiectivelor ce se referă la: îmbunătățirea condițiilor de securitate a armamentului și munițiilor; dezvoltarea sistemului educațional și instruire militară, precum și dezvoltarea capacităților logistice ale Armatei Naționale etc.

În contextul celor expuse, constatăm că din cele 49 acțiuni incluse în PDS 2012-2014, 26 au fost realizate integral, 22 acțiuni realizate parțial și una nerealizată.

Totuși, pe lângă realizările obținute în această perioadă au fost înregistrate și tergiversări, amânări sau nerealizări a unor obiective stabilite, fiind cauzate de alocarea insuficientă a resurselor pentru asigurarea subprogramelor, dotarea tehnică sub nivelul cerințelor moderne a armatei naționale, lipsa capacităților necesare pentru realizarea calitativă a misiunilor și sarcinilor stabilite în documentele strategice, motivarea necorespunzătoare a personalului, nivelul scăzut de capacități pentru executarea misiunilor de supraveghere a spațiului aerian etc. Astfel, obiectivele care au fost realizate parțial și cele nerealizate vor fi incluse în următorul Program de Dezvoltare Strategică al Ministerului Apărării pentru anii 2015-2017. Cu siguranță că există soluții care ar augmenta și impulsiona realizarea acestora, printre care: implicarea mai activă în sectorul de apărare a actorilor responsabili de problematica securității și apărării naționale, racordarea bugetului alocat apărării la misiunile și sarcinile atribuite Armatei Naționale etc.

Pentru următorii doi ani, obiectivele politicii de apărare ale Ministerului Apărării vor fi direcționate spre:

- modernizarea și profesionalizarea graduală a Armatei Naționale, astfel încât aceasta să facă față noilor amenințări care se manifestă pe plan global și regional și pot afecta securitatea națională;

- garantarea suveranității, independenței, unității, integrității teritoriale a țării și a democrației constituționale prin menținerea și dezvoltarea capacităților de apărare; Adoptarea și implementarea Strategiei Militare Naționale;
- participarea Republicii Moldova la eforturile globale, regionale și subregionale de promovare a stabilității și securității internaționale;
- intensificarea cooperării internaționale în vederea preluării celor mai bune practici ale UE și edificării unui sector funcțional de securitate și apărare națională;
- elaborarea unui complex de măsuri în vederea perfecționării sistemului de protecție socială a cadrelor militare; Dezvoltarea capacităților de apărare în vederea asigurării controlului spațiului aerian național;
- participarea la eforturile internaționale orientate spre gestionarea amenințărilor și a provocărilor contemporane etc.

Totodată, în corespundere cu prevederile *Legii nr. 339 din 23.12.2013 cu privire la bugetul de stat pe anul 2014*, și a *Cadrului Bugetar pe Termen Mediu pentru anii 2015-2017*, obiectivele sus-menționate se vor regăsi deja în cele 5 subprograme identificate și aprobate în noul CBTM, după cum urmează: (1) *Politici și management în domeniul apărării*, (2) *Forțe terestre*, (3) *Forțe aeriene*, (4) *Servicii de suport în domeniul apărării naționale*, (5) *Învățământ superior*.

În concluzie ținem să menționăm că procesul de reformare a sectorului național de apărare este unul important, de durată și destul de dificil. Totodată, este cunoscut faptul că reforma militară costă bani, iar bugetul actual alocat sectorului de apărare este insuficient pentru realizarea obiectivelor stipulate în documentele de politici naționale și sectoriale. Iată de ce, este extrem de importantă gestionarea corectă a asistenței externe care este un instrument de bază în facilitarea realizării obiectivelor în domeniu. La momentul actual, Ministerul Apărării depune eforturi considerabile în vederea identificării potențialilor parteneri/donatori externi, dispuși să susțină cursul de reformare a sectorului național de apărare în corespundere cu standardele internaționale. Totodată, Ministerul Apărării mizează și pe suportul Guvernului Republicii Moldova în acest sens, deoarece doar prin eforturi comune se pot obține rezultate pe măsura așteptărilor cetățenilor statului nostru, în serviciul cărora suntem.